

САВЕЦКІЯ людзі, шматлікія замежныя госці, знаходзячыся ў сталіцы нашай Радзімы — Маскве, заўсёды імкнуща пабыць на ВДНГ СССР. Галоўная выстаўка краіны шырока знаёміць сваіх наведвальнікаў з дасягненнямі, якіх дабіліся працоўныя першай у свеце сацыялістычнай дзяржавы ва

ўсіх галінах народнай гаспадаркі, у науцы і культуры.

У лістападзе на ВДНГ адкрыцца выстаўка «Універсітэты — вядучыя вучэбна-метадичныя і науковыя цэнтры краіны». На яе прадстаўлены экспанаты, ілюстраваны тэматычныя альбомы і іншыя матэрыялы такса-

ма з нашага універсітэта, якія раскажуць на-ведальникам аб стаўненні, развіціі і перспектывах ГДУ, творчай працы выкладчыкаў, супрацоўнікаў і студэнтаў. Пэўную інфармацыю пра Гомельскі дзяржуніверсітэт можна будзе атрымаць са спецыяльнага выпуска нашай шматтыражнай газеты, падрыхтаванай на гэту выстаўку.

ПРАЛЕТАРЫ УСІХ КРАІН, ЯДНАЙЦЕСЯ!

Гомельскі Універсітэт

ОРГАН ПАРТКОМА, РЭКТАРАТА, КАМІТЭТА ЛКСМБ
І ПРАФКОМА ГОМЕЛЬСКАГА ДЗЯРЖАУНАГА УНІВЕРСІТЕТА

№ 30 (552) Субота, 29 кастрычніка 1983 г.

Газета заснавана ў верасні 1969 года. Выходзіць раз у тыдзень

Цена 2 кап.

У ГІСТОРЫИ нашага ўніверсітата бягучы год асаблівы — 15-ы з дня яго ўтворэння. За прайшошы час ГДУ стаў вядучым вышэйшым навучальным і навуковым установам Беларускага Палесся, атрымаў шырокое прызнанне. Па іх формах навучання ім падрыхтавана ўжо 15979 спецыялістў. Юнакі і дзяўчата набываюць у нас веды па аздынцаці спецыяльнасцях. Мы выпускаем філалагічныя гісторыкаў, матэматыкаў і фізікаў, біёлагіў і геолагаў, эканамістичныя працы і інженераў-еканамістіў па арганізаціі механізаванай апрацоўкі эканамічнай інфармацыі, спецыялістіў фізічнага выхавання. Перадавыя пазіцыі належыць фізічнаму факультету. Шэсьць гадоў таму назад для яго, першага ў распушбліці, Міністэрствам вышэйшай і сярэдняй спецыяльнай адукацыі СССР быў зацверджаны індывідуальны план навучання.

Аздын з самых малых у краіне наш ўніверсітэт пасяліваў ўзіміцаўся па ступенях стаўненія і ў сваім развіціні дасягнуў значных вынікаў. Яны сталі магчымымі дзялячычы пастаўленнямі павышэння кваліфікацыі і творчай актыўнасці навукова-педагагічных кадраў. Аб гэтым яскрава сведчаць наступныя лічбы. У год адкрыція ўніверсітэта тут працавалі 262 вікладчыкі, сярод якіх было толькі 73 чалавекі з вучонымі ступенямі і званінамі або 27,8 прац. Цяпер вучебна-выхаваўчыя працэсы ажыццяўляюць 43 кафедры. На іх працуе 428 чалавекі, у тым ліку 212 (звыш 49,5 прац.) дактароў і кандыдатаў науки. Рады вучоных ўніверсітэта падпаўляюць 43 кафедры. На іх працуе 428 чалавекі, у тым ліку 212 (звыш 49,5 прац.) дактороў і кандыдатаў науки. Рады вучоных ўніверсітэта падпаўляюць 43 кафедры. На іх працуе 428 чалавекі, у тым ліку 212 (звыш 49,5 прац.) дактороў і кандыдатаў науки.

Павелічэнне колькасці дыпломаваных вікладчыкаў стварае добрыя навуковыя падтэнцыі для павышэння якасці вучыльных занять. Пасляхавасць студэнтаў стала стабільнай і дасягае 93%. Цяпер свае намаганні мы націроўваем на якасці паліпшэнне падрыхтоўкі будучых спецыялістў. Галоўная увага ў гэтым спрабе нададзена ўзмоўленай метадычнай дапамозе кафедрам і ажыццяўленню сістэматычнага і атрымлівання інфармацыі аб навейшых дасягненнях і праблемах далейшага навуковатэхнічнага прагрэсу.

Галоўным напрамкам у работе ўніверсітэта па ўдасканаліванню вучэбнага працэсу з'явілася павышэнне атказнасці вікладчыкаў за якісць праводзімых занять па студэнтам. Да вікладчыкаў намі распрацаваны асноўны патрабаванія.

Важным сродкам павышэння ролі кафедр ва ўдас-

РАДКІ НАШАЙ БІЯГРАФІІ

• Гомельскі дзяржаўны універсітэт быў адкрыты 1-га мая 1969 года на базе Гомельскага пединститута імя В. П. Чкалава.

• На гісторыка-філалагічным, фізічным, матэматычным, эканамічным, біялагічным, геалагічным факультетах, факультэце фізічнага выхавання ГДУ рыхтуе спецыялісту па 11 спецыяльнасцях. Па 8 спецыяльнасцях вядзецца падрыхтоўка кадраў без адрыву ад вытворчасці. Падрыхтоўчое аддзяленне ГДУ дае добрае па-науачненне не толькі для ўніверсітэта, але і для Гомельскага

політэхнічнага інстытута. • За гады існавання ўніверсітэта тут атрымалі дыпломы або вышэйшай адукацыі 15979 чалавек.

• Ва ўніверсітэце 43 кафедры. На іх працуе 428 вікладчыкі, сярод якіх 196 кандыдатаў навук, дасцянату 1 18 дактороў навук, прафесараў.

• Цяпер ва ўніверсітэце на-бываюць вышэйшую адукацыю 6559 чалавек, у тым ліку на дзейнай форме навучання — 3455.

• Партыйная арганізацыя ГДУ налічвае ў сваіх радах 367 камуністаў.

арганізацыі і аплаты працы, павышэнне зносітрываласці вязулоў машин і аbstылаванія, стварэнне альтынных сістэм для лазернай тэхнолагіі апрацоўкі матэрыялаў, ахова, эфектыўнае аднаўленне і разынкаванне виробістраванне біялагічных і мінеральна-сыравінных расурсаў Беларускага Палесся і інш. На падрыхтаваннях распушблікі і краіны ў бягучай пяцігоддзе ўжо 60 навуковых распрацоўак з эканамічным эффектам звыш 4 мільёнаў 600 тыс. рублёў.

Да навуковых даследаваній, пачынаючы ўжо з першага курса, актыўна далаўкоўца студэнтаў. Больш 90% іх плённыя працуяць у разнастайных гуртках, студэнціх навукова-даследчых лабараторыяў і кансруктарскіх бюро. Яны з'яўляюцца саўтаратамі шматлікіх навуковых публікацый і вынаходніцтваў. Аб высокай эфек-тынасці іх даследніцкай працы сведчыць і такі факт: кожная гранцыя абароненая сёлета выпускнікамі ГДУ дыпломнай работай экзаменаваныя камісіямі да ўкранення або публікацыі.

За свае трох няпоўных пяцігодді наш ўніверсітэт зрабіў значныя крокі нападрэд. Цяпер ён мае добрую матэрыяльна-тэхнічную і навуковую базу, свой санаторый-прафілакторый, амаль усе студэнты заследаваніем на ўніверсітэту. Разам з тым мы востра адчувам недахон вучебных аўдиторый і лабараторый, плошча, на якіх можна было бы установіць новую тэхніку і аbstылаванне для пашырэння навуковых даследаваній. Думаецца, што гэта праблема ў значайнай ступені будзе вырашана пасля ўводу ў дзеяние шматпаварогавага корпуса фізічнага факультета, на будаўніцтве якога цяпер распрацоўваецца праектна-каштарысная дакументацыя.

Калектыв нашага ўніверсітэта ясна бачыць свае вялікія магчымасці і перспективы. Ен зробіць усё для таго, каб дасягнуць яшчэ больш высокіх рэзультатаў у сферах дзеянасці, пасялкова-справы, з тымі адказнымі задачамі, якія ставяцца перад вышэйшай школай і ўніверсітэцкай адукацыяй Камуністычнай партыі і Савецкім урадам.

НА ЭТАПЕ СТАЛЕННЯ

Б. В. БОКУЦЬ,
рэктар ўніверсітэта, прафесар, акадэмік АН БССР,
заслужаны дзеяч навукі Беларускай ССР

«...Забяспечыць павышэнне ўзроўню і результатынасці навукова-даследчых работ, сканцэнтраваць намаганні калектыва навуковых установ на решэне актуальных задач развіція народнай гаспадаркі, стварэнне прынцыпова новых выдаў тэхнікі, тэхноло́гій, якія забяспечыць рацыональнае расходаванне паліўна-энергетычных, матэрыяльных, працоўных і сырэйных ресурсаў і ахову акалаючага прыроднага асяроддзя, актыўнае садаеічнае буйнаштабнага ўкаранення дасягненіяў навукі ў вытворчасці».

(З пастановы ЦК КПСС і Савета Міністраў ССР «Аб мерах па паскарэнню навукова-тэхнічнага прагрэсу ў народнай гаспадарцы»).

У ЦЕСНАЙ СУВЯЗІ З ВЫТВОРЧАСЦЮ

Амаль трэцяя частка маладых спецыялістаў, якіх рыхтуе фізічны факультэт ГДУ, разміркоўваецца на працу на Гомельскім радыёзаводзе і ў яго канструктарскае бюро. Таму тут створаны і дзеяйнае на грамадскіх пачатках філіялы спецыялізуючых кафедр факультета — радыёфізікі і фізічнай металалогіі. Пасляхова дзеяйнае на працу амаль п'яті гадоў і вучэбна-навукова-вытворчое аб'яднанне. За гэты час аўтаматизацыя гаспадараваў узрос больш, чым у 5 разоў, арганізація наука-навукова-даследчай лабараторыі. Далейшае ўдасканаленне атрымалі методы правядзення навукова-даследчых работ студэнтаў. Закачылі на гаспадараворах, а цілер яшчэ і партыёр па вучэбна-навукова-вытворчому аб'яднанню, запісаны не толькі ў атрыманні якасных выніку па НДР, а і ў лепшай падрыхтоўцы высокакваліфікованых спецыялістаў, якія б упэўнена арыентаваліся ў пытаннях сучаснай вытворчасці.

Дзеяючыя створаны аб'яднанню непасрэдна на вытворчасці выконваюцца каля 50 прац. дыпломных праектаў па спецыялізаціях «тэарэтычная фізіка», «фізічная металалогія» і «радыёфізіка». Штогод студэнты 2, 3, 5 курсаў называюць спецыялізациі праходзяць вытворчую практику непасрэдна на прадпрыемствах аб'яднання, на месцах іх будучай работы. Тэмы дыпломных работ вызначаюцца реальнымі запытаўніямі вытворчасці.

Наши партыёры па ВНВА клапоцяцца аб забеспечэнні лабараторый нафедр радыёфізікі і фізічнай металалогіі абсталеваннем, выміральнай і вільчынай тэхнікай з тым, каб студэнты з максімальнай эфектыўнасцю праходзілі вытворчую практику, выконвалі дыпломныя работы. Пры гэтым базавая прадпрыемствамі выдзяляюцца сваіх вядучых спецыялістаў для ўдзелу ў навучанні студэнтаў.

Рэзвіціе НДРС ва ўмовах ВНВА дазваляе павысьць эфектыўнасць даследчых работ, цяснае зблізіць вучэбныя практыкі, навуку і вытворчасць, прыметна палешыць якасць падрыхтоўкі спецыялістаў.

У. ШКОЛДЗІН,
загадчык кафедры фізічнай металалогіі, даецнт.

НА ЎЗРОЎНІ ВЫНАХОДНІЦТВА ЭКСПАНУЕЦЦА НА ВЫСТАУЦЫ

Даследаванне і распрацоўка новых метадаў і сродкаў вымірэння — адзін з асноўных напрамкаў работы галіновай навукова-даследчай лабараторыі (ГНДЛ) кафедры радыёфізікі.

Праграма лабараторыі прадугледжвае распрацоўку аўтаматызованага нестандартнага аблістывання па заказах прадпрыемстваў, навукова-тэхнічнае супрацоўцтва з відуўмі БНУ краіны і прамысловымі прадпрыемствамі, правядзенне перспектыўных даследаванняў з прыцягненнем студэнтаў спецыялізациі «радыёфізіка».

Распрацоўка новых выміральних сродкаў у ГНДЛ заснавана на дзвюх канцепціях: прайгаўэрніне выміральнае сігналу ў лічбавы непасрэдна ў кропцы вымірэння і максімальнае выкарыстанне лічбавай тэхнікі. Такі падыход дазваляе гранічна спрашчаць апаратуру сродкі і широка выкарыстоўваць ЭВМ для кіравання прапрасам вымірэння. Як вынік, усе тэхнічныя рагшэнні, ажыццёўленыя нашай групай, выкананы на ўзроўні вынаходніцтва. З 1980 года нам атрымана ўжо 15 аўтарскіх пасведчэній на вынаходніцтва.

Новая распрацоўка — аўтаматызаваны прыбор «Універсалны выміральны ампіл-туд высокачастотных сігналу» абаронены

тройма вынаходніцтвамі. Гэты прыбор універсальны. Ён можа быць выкарыстаны як асбоны аднаканальных або шматканальных выміральних ампіл-туд, так і ўваходзіць у састаў складаных аўтаматызаваных выміральных комплексаў рознага прызначэння. Прыбор практычна не мае органаў кіравання. Яго асноўная вартасць — поўная аўтаматызацыя працэса вымірэння.

У стварэнні прыбора прымалі ўдзел студэнты-дыпломнікі. Іхні праводзілі атэстацию асабных прайгаўэрнінкі ў Беларускім рэспубліканскім цэнтры металалогіі і стандартызацыі, распрацоўвалі і выраблялі асабныя вузлы. Іх дыпломныя работы, якія маюць практычнае значэнне, выкананы на ўзроўні вынаходніцтва.

Адсүтнасць аналагічных выміральних прыбораў, выпускаемых прамысловасцю, належыць універсална выміральному высокачастотным сігналу вялікае практычнае значэнне.

В. ЯЦКЕВІЧ,
старши навуковы супрацоўнік галіновай навукова-даследчай лабараторыі.

НА ЗДЫМКУ: аўтаматызаваны прыбор — «Універсалны выміральны ампіл-туд высокачастотных сігналу».

ДАПАМАГАЕ ТЭЛЕЭКРАН

З кожным годам папаўляецца арсенал тэхнічных сродкаў, з дапамогай якіх разнастайным і больш дасканальнам становіцца вучэбны пракцес у ВНУ. Цяпер будучыя маладыя спецыялісты атрымалі выдатную магчымасць лепш засвоіць дысыпіліны вузўскіх праграм дзяяючыя тэлевізійнай экрану: тэлевізійнай экрану.

За мінулыя навучальныя год па сістэме вучэбнага тэлебачання было дадзена звыш 300

гадзін тэлевізійнага відчыння. Першымі апрабавалі студэнты тэлекэнтра будучыя эканамісты, якім чыталі лекцыі з дапамогай тэлевізійнага экрана выкладчыкі кафедр эканомікі працы, уліку і статыстыкі, палітэканомікі, філософіі і інш.

Пакуль што работнікі вучэбнага тэлекэнтра, дарэчы ў камплементаванага сваімі кадрамі — мініяганднымі выпускнікамі ГДУ, маюць магчымасць практаваць на экран толькі статычны матэрыял, якім карыстаюцца на занятках выкладчыкі: схемы, графікі, карты, дыяграмы і слайды. Фотаздымкі. У хуткім часе мы зможем паказаць дзеянне ў дынаміцы, з дапамогай відъемагнітрафону. Будзе сабрана відъётка — шматіфармацийны матэрыял, у стварэнні якога прымуць удзел самі выкладчыкі. Тады будучыя эканамісты, напрыклад, атрымлююць магчымасць падрабязна пракаляваць адзінты на відъестуку вытворчы пракцес на прадпрыемстве, а фізікі — наглядна ўбачаць складанейшыя фізічныя пракцесы і г. д.

З. АИГАРС,
загадчык вучэбнага тэлекэнтра ГДУ.

На здымку: ідуць заняткі па тэлевізійнай аўдыторыі студэнтаў эканамічнага факультэта.

Фота А. Карненкі.

ДЛЯ БЕЛАРУСКІХ НАФТАЗДАБЫТЧЫКАЎ

Адкрыццё Гомельскага дзяржуніверсітэта амаль суправадзялі з пачаткам прамысловай здабычы беларускай нафты. І адразу ж вучоныя ГДУ пачалі валадаўцаў з нафтавікамі рэспублікі творчыя сувязі, распрацоўваць для іх гаспадараворную тэматыку. Вялікую часткую нафтанаванія нафта заснаваны нафтаздыбыткамі упраўлення «Рэчыцанафта» метад палімернага пакрыцця «унітранай паверхні» помнава-кампесарных труб нафтавых сістэм. Як вядома, беларуская нафта ўтрымлівае значны пракцэнт парагіфу, сідравіні, павышае матэрыяльныя і пракцэнтычныя затраты на стварэнне пэўнай цяжкасці ў арганізациі і правядзенні тэхнікі і тэхнолагій здабычы нафты. Распрацаўваны састаў пакрыцця «унітранай паверхні» помнава-кампесарных труб на аснове эпакіднай смалы, на які атрымана аўтарскі пасведчэнне на вынаходніцтва, мае высокія аховныя якасці і супрацоўніцтва з дзяржуніверсітэтам.

Беларускія нафтавікі маюць выгаду і ад другой нашай распрацоўкі. На аснове эпакіднай смалы ЭД-20 і манамера ФАМ, напоўненых сухімі змазкамі, атрыманыя кампазіцыі, якія вызначаюцца высокай зносасцю, відстойнасцю і стабільнасцю, маюць выдатную зносасць і дзяржуніверсітэтам.

М. АКУЛІЧ,
кандыдат тэхнічных
наук, даецнт.

Ваенна-патрыятычнае выхаванне

ЛЕПШЫЯ ТРАДЫЦЫІ

Значную работу па ваянна-патрыятычнаму выхаванню студэнцкай моладзі праvodzіць камітэт ДТСААФ нашага ўніверсітэта, які працуе ў цэнтральнай камітэцце з камітэтам камсамола, прафкомам і іншымі грамадскімі арганізацыямі.

Рэгулярна праводзіцца супстэрні і вечары з удзелам Герояў Савецкага Саюза, ветэранаў Камуністычнай партыі, вайны і працы, паходы па месцах революцыйнай, баявой і працоўнай славы, наведыванне

музеяў і мемарыяльных комплексаў крэпасці-героя Бреста, гарадоў-герояў Ленінграда, Масквы, Мінска. Многія работніцы па ахове помнікаў гісторыі і культуры Беларусі, напісанню летапісіў баявой і працоўнай славы.

На працу апошніх гадоў піярэччнае арганізацыі ДТСААФ ўніверсітэта займае першае месца ў раёне, вобласці і двойчы — у рэспубліцы, за што неаднаразова ўзнагароджвалася знакам

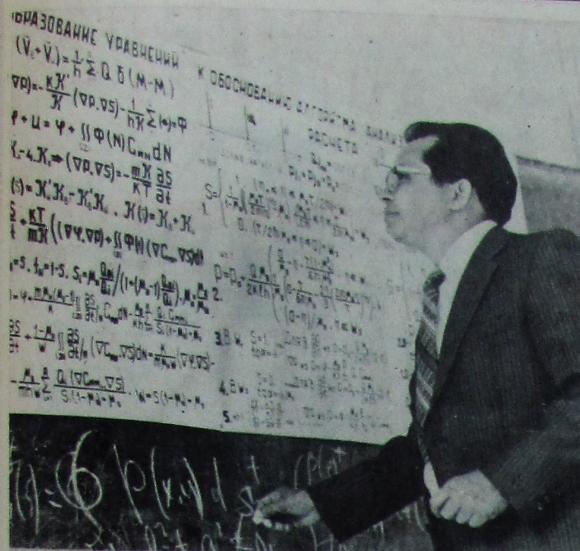
ДТСААФ «За актыўную работу», заахвочвалася грамадаю.

Тыдны барацьбы за мір, за разбрэзанне, які праходзіць у нашай краіне з 24 кастрычніка па 15 лістапада.

Далейшае павышэнне эфектыўнасці ваянна-патрыятычнай аховы на падрыхтоўку ўніверсітэта да 40-годдзя першамагі савецкага народнага арміі. Атрыманыя з мініяганднымі кадрамі ГДУ, якія вынікнулі з падрыхтоўкі ўніверсітэта, пакрыцці «унітранай паверхні» помнава-кампесарных труб на аснове эпакіднай смалы, на які атрымана аўтарскі пасведчэнне на вынаходніцтва, мае высокія аховныя якасці і супрацоўніцтва з дзяржуніверсітэтам.

У. КОУШ,
старшина камітэта
ДТСААФ ГДУ.

НЕ ТОЛЬКІ РАМАНТЫКА...

У апошнія гады група вядучых выкладчыкў універсітэта пленіна працуе над доктарскімі дысертацыямі. Тры з іх паддзены для абарону ў спецыялізацыі Вучоных саветаў, некалькі чалавек завяршаюць работу над доктарскімі дысертацыямі.

Дысертацыйны даследаваніі прысвечаны разнастайным галінам науки — матэматыцы і фізы, палітэканомі і філасофіі, заалогіі і біялогіі, літаратуразнаўству і геалогіі.

Сярод тых, у каго прадугледжваецца абарона доктарскіх дысертацый у быгучым навучальным годзе, — дацэнт кафедры вышайшай матэматыкі фізычнага факультэта Р. В. Шаймуратау. Вынікі яго науковых даследаваній, пакладзеных у аснову дысертацыі, маюць вялікае прыкладное значэнне.

НА ЗДЫМКУ: Р. В. Шаймуратау.

Гомельскі дзяржаўны універсітэт — адзінай у Беларусі вышайшай навучальнай ўстанове, якую рыхтуе высокакваліфікованыя кадры геолагаў. Маладыя спецыялісты з дыпломамі ГДУ — вядучай БНУ Беларускага Палесся — працуюць не толькі ў рэспубліцы, але і далей за яе межамі: на Заходнім і Усходнім Сібіры, у Приморскім краі, на Камчатцы і на Чукотцы. Яны знаходзяць і распрацоўваюць новыя месцарадзізіны карысных выкапаній, вырашаюць задачы, звязаныя з комплексным выкарыстаннем прыродных рэсурсаў, забеспеччаннем сырвай розных галін прамысловасці.

Сёня ўжо цяжка ўяўляць геолага як працігурама з рукоікам за плячым, галоўным інструментам якога з'яўляецца геалагічныя малаток. Так унёс значныя карэктывы у гэту професію: на ўзвышение разведчыкаў нетрапаў і першапраходаў прыышлі навейшыя геафізічныя приборы, вынайшла тэхніка. Дзякуючы ім, пошук карысных выкапаній вядзенча не толькі ў нетрах зямлі, але і на дне мораў, даследуеца геалагічна будова Антарктыды і г. д.

Падрхтоўку спецыялісту-геолагу ажыццяўляюць тройка кафедры геафака: гідрагеалогіі і інжынернай геалогіі; мінералогіі, петраграфіі і геахімі; агульной геалогіі. Яны вядуць наукоўска-даследчую работу ў рамках песьнага супрацоўніцтва з вытворчымі геалагічными аўяднаніямі Міністэрства геалогіі СССР, Міністэрства нафтавой прымесловасці СССР, з Маскоўскім геолагаразведачным і Ленінградскім горным інстытутам, МДУ імя М. В. Ламаносава, Кіеўскім, Іркуцкім, Томскім, Новасібірскім універсітэтамі, іншымі ВНУ краіны. Кафедрай інжынернай геалогіі і гідрагеалогіі наладжана песьнная сувязь з Фрайбергскай горнай акадэміяй у ГДР — адной з старэйших геалагічных навучальных установ свету.

У рамках вучэбна-наукова-вытворчага аўяднанія «Гомельскі універсітэт — Упраўление геалогіі БССР» выкладчыкамі кафедры

інжынернай геалогіі і гідрагеалогіі выконваецца дзяржбюджэтная тэма «Гідрагеалагічныя і інжынерна-геалагічныя ўмовы паўднёвага ўсходу Беларусі і гаспадарчай «Вызначэнне параметраў нафтавадобывальных комплексаў Приміцкай улады». Вучонымі ГДУ вывучаюцца перспектывы нафтавынносці Приміцкай улады, ажыццяўляюцца эксплуатацыйныя запасы прэсын падземных вод, якія выкарыстоўваюцца для гаспадарчага водазабеспеччання. Шырокое прымяненне знаходзіцца і аналагавое мадэлюванне фільтрацыйных працэсаў, у якіх актыўна ўдзельнічаюць студэнты старэйших курсаў. Наогул, пры кафедрах дзяржнічаюць пяць наукоўскіх гурткоў студэнтаў, аўяднаных у студэнцкую наукоўскую-даследчую лабараторыю. Іх удзельнікі пішуць наукоўкы работы, якія адпраўляюцца на рэспубліканскіх і ўсесаюзных конкурсах, дзе адзначаюцца дыпломамі і граматамі.

Плён наукоўскіх даследаваніяў, якія праводзіцца выкладчыкамі геалагічнага факультэта разам са студэнтамі, відаочны. Так, распрацоўка па гаспадарчай тэме на кафедры агульной геалогіі ўкараваны на буйнейшым у краіне Жайрэмскім поліметалічным горназбагачальным камбінате Міністэрства калаўрай металургіі СССР. Пацверджана эканамічны ўзрост ад укаранення распрацаванай даследчынай кафедры У. Э. Каўдэркім методы складанія прагнозных карт узбагачэння руд склаў 3,21 рубля на адзін рубель затрат. Адзначаны граматамі Мінізба БССР і СССР «Стратыграфічныя даследаванія мелавых адулданій Крыму» (наукоўкы кіраўнікі даследчынай В. Ф. Карташоў), складзены ўдзельнікі наукоўскіх студэнцкіх гурткоў, якія працуяць пры кафедры агульной геалогіі.

Г. КУЗНЯЦОУ,
загадчык кафедры агульной геалогіі,
професар;

М. ЖУРАВЕЛЬ,
загадчык кафедры інжынернай геалогіі
і гідрагеалогіі, даследчын.

ВУЧЭБНА-НАУКОВА-ВЫТВОРЧАЕ АБ'ЯДНАННЕ – ДЗЕЙНІЧАЕ

У 1979 годзе пры кафедре заалогіі і аховы прыроды Гомельскага дзяржаўнага універсітэта было створана адно з першых у краіне вучэбна-наукова-вытворчыя аўяднанія «Фауна Палесся». Гэта новая форма камплексіравання науковых, вытворчых і вучэбных арганізацый, якія ставяць сваі мэтаў прайбліжэнне вучэбнага працэсу ў ВНУ да вытворчыці, паскоранае ўкараненне науковых распрацовак у практыку.

У саставе аўяднання ўвайшло больш дзесяць наукоўских і практычных арганізацый. Сярод іх, аховы галоўнай арганізацыі — ГДУ, дзяржаўнай запаведніцкай гаспадаркай «Белавежская пушча», Прыміцкай ландшафтнай — ідralагічны запаведнік, Беларускі наукоўска-даследчы інстытут імя А. Г. Брацкага дзяржаўнай педагогічнай інстытуту, таварыства палітнічных і рыболоваў, упраўлені лясной гаспадаркі аблвыканкамомаў, санітарна-эпідэміялагічнай стансії. Гэта дазволіла прыягнуць да наукоўска-даследчай работы па тэме «Распрацоўка прынцыпаў і метадаў аховы і рациональнай выкарыстанні жывёльнага свету Палесся» вялікую колькасць спецыялісту-рознага профілю, у тым ліку 3 дактороў, 17 кандыдатаў наук, практычных работнікі рады галін. Штогод да работы даследчыцца больш 100 студэнтаў Гомельскага універсітэта і Брэсцкага педагогічнага інстытуту, аспіранты і саисланікі ВНУ і даследчы інстытутаў, якія ўваходзяць у аўяднаніе.

Створанася аўяднанне дазволіла праводзіць ахову аховы прыроды і аховы практычных работнікі рады галін. Штогод да работы даследчыцца больш 100 студэнтаў Гомельскага універсітэта і Брэсцкага педагогічнага інстытуту, аспіранты і саисланікі ВНУ і даследчы інстытутаў, якія ўваходзяць у аўяднаніе.

Створанася аўяднанне дазволіла праводзіць ахову аховы практычных работнікі рады галін. Штогод да работы даследчыцца больш 100 студэнтаў Гомельскага універсітэта і Брэсцкага педагогічнага інстытуту, аспіранты і саисланікі ВНУ і даследчы інстытутаў, якія ўваходзяць у аўяднаніе.

Створанася аўяднанне дазволіла праводзіць ахову аховы практычных работнікі рады галін. Штогод да работы даследчыцца больш 100 студэнтаў Гомельскага універсітэта і Брэсцкага педагогічнага інстытуту, аспіранты і саисланікі ВНУ і даследчы інстытутаў, якія ўваходзяць у аўяднаніе.

Аўяднанне праводзіць падагулярна-рэгуліярна праводзіць падагулярна-рэгуліярна наўкувовую канферэнцыю па праблеме «Жывёльны свет Палесся, ахова і рациональнае выкарыстанні». Адбыўся даже такія канферэнцыі, рыхтуеца трэцяя. Выдадзены матэрыялы канферэнцыі, якімі цікавіцца ў Савецкім Саюзе і за мяжой.

Вялікую ролю адыграла аўяднанне ў спраўе павышэння наўкувовай і метадычнай кваліфікацыі, ідэйна-партытнай і зоруноўскай спэциялісту. Сумесна з іншымі арганізаціямі яно праводзіць творчыя семінары, наўкувовую метадычную канферэнцыю, лекцыі, даклады па актуальных пытаннях тэорыі і практыкі. Асабліва вялікай папулярызаціі карыстаецца штогод праводзімая наўкувовую метадычную канферэнцыя «Фарміраванне дыялектыка-матэрыялістычнага светапогляду ў студэнтаў у працэсе выкладання біялагічных і хімічных дысцыплин», семінар па прымененні матэматычных метадаў даследаванняў у біялогіі.

Формай аператыўнага прыменення науковых распрацовак у аўяднанні з'яўляецца і меўдзіцынскі і месцавы аховы практычных работнікі рады галін. Штогод да работы даследчыцца больш 12 такіх распрацовак. Адна з іх прынята для ўкаранення Міністэрствам лясной гаспадаркі БССР.

Значную работу праводзіць аўяднанне па ўдасканаленіи праграм і рабочых планаў біялагічных факультэтаў, выданню канспектаў і тэксту лекцый, пісцяў, іншых метадычных распрацовак.

Стварэнне вучэбна-науково-вытворчага аўяднання становіча абдబася на арганізації, якія і эфектыўнасці наўкувовай, наўкувовічнай, вучэбна-выхаваўчай, практычнай работы арганізацій — члену аўяднання, аказава вялікі ўплыў на арганізацію вучэбнай і наўкувовічнай даследчай работы студэнтаў ВНУ. У гэтым плане асабліва каўтнічым з'яўляецца вопыт аўяднання ў спраўе правядзення вучэбных і вытворчых практыкі вучэбных і наўкувовічных адулданій.

Б. САВІЦКІ,
старшыня прэзідзіума
савета ВНВА
«Фауна Палесся»,
доктар біялагічных
навук, професар.

Заалагічны музей універсітэта мае вялікую калекцыю зоаплатаў. Яны сабраны выкладчыкамі, студэнтамі і выпусканікамі біялагічнага факультэта, выклікаюць вялікую цікавасць усіх наўедзальнікаў музея. Фота А. Карпінен.

ПА ЗАКОНАХ ДАБРА І ПРЫГАЖОСЦІ

У абласным агледзе-конкурсе народных універсітату культуры, прызначаным 60-гадою ўзварэння ССРС, народны універсітэт маральна-эстэтычнага выхаванія ГДУ занімі 1-е месца і ўзнагародзіў дыпломам і ступенем. Валікай групой выкладчыкаў і студэнтаў удастоўнена грамадскіх грамат абласнага прафсаўюза абласці профсаў, абкома ЛКСМВ і абласной арганізацыі таварыства «Веды».

Як зазначыў на чэрвеньскім (1983 г.) Пленуме ЦК КПСС тав. Ю. У. Андропаў, «удасканаванне развітога сацыялізму немагчыма без вялікай работы па духоўному развіцію людзей... Партыя дабываеца таго, каб чалавек выхоўваўся ў нас не проста як носіть пэўныя сумы, ведаў, але перш за ёсць — як грамадзянскі сацыялістычнага грамадства, актыўны будаўнік камунізму, з уласцівым яму ідэйнымі установкамі, маралічні і интаресамі, высокай культурай працы і падводзін».

Задачы, паставленыя нашай партыяй па фарміраванню актыўнай жыццёвой пазіцыі асобы, камуністычнай ідэйнасці як сплава перакананні, ведаў і практичных дзеянін, патрабуючы далешаша ўдасканавання работы ўсіх звязаў сістэмы маральнага выхавання, у тым ліку і народных універсітэтов маральна-эстэтычнага выхавання.

Пачаўся час граву начувальны год у народных універсітэтах маральна-эстэтычнага выхавання ГДУ. На дзесяці яго факультетах займаеца калі 4 тысяч студэнтаў дзеянін аддзялення і заочнага факультета. Працуючы факультеты ётыкі і маральнага выхавання, педагогічнай інжынернай ётыкі, славяністичнай адносін, наукоўскага атэзму, прапагандыстаў па проблемах маральнага, эстэтычнага выхавання, прапагандыстыкі, сацыяльнай іслахолігіі, літаратурознаўства.

Вучебны план народнага універсітэта разлічен на 1—2

годы. Слухачы з вялікай цікавасцю вывучаюць курсы «ХХVI з'езд КПСС аб развиціі сацыялістычнага грамадства». З лекцыямі па курсе «Духоўнае жыцце грамадства і рэлігіі» выступалі наукоўскія супрацоўнікі ленінградскага Музея гісторыі рэлігіі і атэзму. Пасляхова чытаючыя лекцыі супрацоўнікамі Рускага музея па рускім і савецкім выяўленчым мастацтвам. Многія выдатныя мастацкія калектывы краіны: сімфонічны і камерныя аркестры г. Мінска, Свярдлоўска, Вільноса, Кіеве, Яраслаўля, ансамбль народнага танца «Расія» выступалі перед слухачамі нашага універсітэта. Лепшыя яго слухачы захвоўваліся пaeздкімі ў Москву, Брэст, Мінск, наведалі мемарыяльны комплекс «Хатынь» і Курган Славы.

Вялікую дапамогу нашай работе аказваюць рабкатаў, партком, прафком, камітэт камсамола, краініцтва факультэтіў, абласная, раённая і універсітэцкая арганізацыя таварыства «Веды», абласное управліенне культуры. Уладаўшчыца творческага супрацоўніцтва з адзінственнем ётыкі і эстэтыкі універсітэта марксізму-ленінізму при Гомельскім аблкоме КПБ.

Дзеянасць народнага універсітэта нехайдобнай разглядаецца як важнейшы фактар фарміравання маральнно-эстэтычнай культуры асобы студэнта. І гэта дзеянасць не павінна быць толькі асветнай. Яе прызначэнне — абудзіць да дзеяння, да фарміравання маральных паводзін і ўчынкаў, якія адпавядайць нормам маральнага кодакса будаўніка камунізму.

Т. ГАРАНІНА,
рэктар народнага універсітэта маральнно-эстэтычнага выхавання, дацэнт кафедры філософії.

МЕМАРЫЯЛЬНАЯ БІБЛІЯТЭКА

ВОСЕМ гадоў таму назад ГДУ атрымаў у падарунак бібліятэку прафесара МДУ імя М. В. Ламановскага. Ірэны Міхайлавны Бяляускай, якую яна сабірала на працягу 40 гадоў і запавіщала ўніверсітэту ў яе родным горадзе.

Вялікі ўклад I. М. Бяляускай у саўецкое славяназнаўства. З яе імем звязаны фундаментальныя распрацоўкі пытанняў руска-польскіх рэволюцыйных суязей і нацыянальна-вызваленчага руху ў Польшчы. Ею напісаны манаграфіі «А. І. Герцэ і польскі нацыянальна-вызваленчы рух 60-ых гадоў XIX стагодзізда», серыі артыкулаў на гэту тэму. Яна была аўтарам і рэдактарам многіх вузэўскіх падручнікаў і метадычных распрацовак. Падручнікі па гісторыі паўднёвых і заходніх славян і дапаможнікі па гісторыографіі новага і наўгародскага часу, у стварэнні якіх актыўны ўдзел прымала I. М. Бяляуская, удастоены Ламановскіх прэмій.

Імя I. М. Бяляускай, як выдатнага саўецкага вучонага, занесена ў балгарскую энцыклапедыю.

Мемарыяльная бібліятэка прафесара I. М. Бяляускай знаходзіцца ў чытальнай зале галоўнага корпуса ГДУ. У дапамогу для работы з яе літаратурай створаны алфавітны каталог кніг на рускай і польскай мовах, алфавітны і сістэматычны каталог аўтара-фэраратуры кандыдатоў і докторскіх дысертацый.

У мемарыяльнай бібліятэцы шырока прадстаўлена руская, саўецкая і зарубежная літаратура. Сюрод большія звязаўкі называюць яе «рэдкім і ўнікальным». Асноўную частку складаюць кнігі на рускай і польскай мовах, некалькі дзесяткаў выданій — на чынскай, балгарскай, сербскай, харвацкай і македонскай мовах.

Мемарыяльная бібліятэка прафесара I. М. Бяляускай уяўляе вельзарную каптоўнасць для вучэбнай і навуковай работы ў галіне славяназнаўства. Ей часта карыстаюцца выкладчыкі, аспіранты, студэнты.

Т. ПАРКОУСКАЯ,
старшина бібліятэкі.

ДАЛУЧЭННЕ ДА АРХЕАЛОГІІ

Ужо чатыроццаць сезонаў студэнты-гісторыкі нашага універсітэта ётынай наўгароднай звязаўкі ў археалагічных экспедыціях. Яны вялікія раскопкі падвалітчай стаянкі калія вёскі Бердых, гарадзішча раннія жалезнага віку Шведская Гара, Лісікі, Нісімавічы, могільнікі эпохи Кіеўскай Русі калія вёскі Сурганнае, Дзіяніскавічы, Калінаўка, Хізай, Нісімавічы, старажытныя гарады Віцебска, Брэста, Мінска, Рагачова, Чачэрска. Асабліва пленна вывучаюцца далёкае мінулае роднага прысоўскага краю. Археалагічныя даследаванні вялікія Гомельскім, Чачэрскім, Карманікім і Жлобінскім раёнах. Нарэдка на дапамогу студэнтам прыходзяць віскоскія моладыя, школьнікі. Для некаторых з іх гэта з'ўбліянецца даўшыя практычныя навуковыя арганізацыі тэрніровак.

На ВДНГ ССРУ якасці экспанатаў прадстаўлены ўніверсальны велазіграф (глазічна-фотаздымку). Ею выраблены на аснове веласіпеда «Турист» і генератора настаяннага току матагутасцю 1,2 кват. Сувязь веласіпеда з генераторам ажыццяўленаца за кошт цапнай перадачы праз редуктар з супадносінамі прададачы 1:7-8.

Велазіграф дазваляе вызначыць 1 зарэгістравана функцыяналны стаў арганізацыі спартсмена: пульс, спраграму, кардыаграму, змяненін, якія адбываюцца ў арганізме ў час работы, што з'ўбліянецца істотным пакашчыкамі ступенем іго трэнераванасці.

Велазіграф можа быць выкарыстаны пры правядзенні практичных заняткаў па курсу фізілогіі спорту і фізіологіі працы, а таксама ў даследчай работе па пытаннях навуковай арганізацыі трэніровак.

В. ПАДАСІНАУ,
кіраўнік канструктарскага бюро, старшина выкладчыкі.

«Гомельскі універсітэт» — орган парткома, ректората, комітета ЛКСМВ і профкомов Гомельскага гаспадарчага інстытута (на беларускім языку), Гомельскай фабрыкі «Палесдрук» Далярхамітэта БССР па справах выдавецтваў, паліграфіі і кінжнага гандлю. Гомель, Саўецкая, 1. Аб'ём — 1 друх. аркуш. Тыраж 2000 экз.

Наш адрес: вул. Саўецкая, 104, п. 3-11, т. 56-16-52.

Рэдактар Ул. БАЛОГА

**ЭКСПАНУЕЦЦА
НА ВЫСТАУЦЫ**

ЗРОБЛЕНА Ў КАНСТРУКТАРСКІМ БЮРО

У трэнерскай работе сапраўдную рэвалюцію выклікала выхаваніцтва выхаваніцтва ў тэхнічных сродках навучання, у прыхватнасці, трэнеражораў і апарату, якія дазваляюць выхаваніцтва і рэгістраваць фізічныя змяненін арганізма пры занятках фізічнай культуры і спорту.

Узрасточкамі цікаўніцтвам трэнеру да тэхнічных сродков навучання і прыстасаванняў для выхаваніцтва і контролю з'ўбрэзкі падрыхтаванасці спартсменаў пасададзеяйчала арганізацыі канструктарскага бюро пры навуковадаследчай студэнцкай лабараторыі кафедры

Фізіялогіі спорту і спартыўнай медыцыны факультета фізічнага выхавання.

Асноўная задача КБ — канструяванне 1 выраба трэнажораў, прыбораў і установак, якія выхаваніцтва ў вучебна-трэніровачных пракцесе і навукова-даследчай работе.

Актыўна працуяць у канструктарскім бюро студэнты і выкладчыкі не толькі факультета фізічнага выхавання, а таксама і фізічнага, геагалічнага і іншых факультэтіў універсітэта. За восем гадоў існавання КБ тут сканструяваны больш 10 прыбораў і установак, усёяныя атрымалі шырокое прыемы ў вучебна-трэніровочным пракцесе і навукова-даследчай работе.

Прыборы, якія сканструяваны ў КБ студэнцкай навуково-даследчай лабараторыі, дванаццаць разістравацца на універсітэцкіх, міжкіеўскіх, рэспубліканскіх і усесаюзных выставаўках, дзе адзначаліся граматамі і дыпломамі.

На ВДНГ ССРУ якасці экспанатаў прадстаўлены ўніверсальны велазіграф (глазічна-фотаздымку). Ею выраблены на аснове веласіпеда «Турист» і генератора настаяннага току матагутасцю 1,2 кват. Сувязь веласіпеда з генераторам ажыццяўленаца за кошт цапнай перадачы праз редуктар з супадносінамі прададачы 1:7-8.

Велазіграф дазваляе вызначыць 1 зарэгістравана функцыяналны стаў арганізацыі спартсмена: пульс, спраграму, кардыаграму, змяненін, якія адбываюцца ў арганізме ў час работы, што з'ўбліянецца істотным пакашчыкамі ступенем іго трэнераванасці.

Велазіграф можа быць выкарыстаны пры правядзенні практичных заняткаў па курсу фізіологіі спорту і фізіологіі працы, а таксама ў даследчай работе па пытаннях навуковай арганізацыі трэніровак.

В. ПАДАСІНАУ,
кіраўнік канструктарскага бюро, старшина выкладчыкі.